

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยใช้ข้อมูลจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องใน บทที่ 2 มากำหนดกรอบแนวคิดเพื่อการวิจัย หรือเพื่อสร้างเครื่องมือ หรือเพื่อการเก็บรวบรวม ข้อมูล รวมทั้งเพื่อการจัดทำร่างข้อเสนอเพื่อพัฒนาด้านการบริหารงานทั่วไปสำหรับ โรงเรียน มัธยมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ซึ่งการวิจัยครั้งนี้เป็น วิจัยแบบผสม (Mixed methodology) เน้นการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้องที่ปฏิบัติงานโดยตรง ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงนโยบาย (Policy research) ตามแนวทางของ (วิโรจน์ สารรัตนะ. 2552 : 46) ซึ่งมีลักษณะสำคัญ คือ 1) เป็นพหุมิติ (Multidimensional) มองปัญหาที่หลากหลายแง่มุม 2) เฉพาะกรณีและเชิงประจักษ์ (Empirics- inductive approach) ไม่กำหนดเหตุและผลของ ปัญหาตามทฤษฎีไว้ล่วงหน้าเพื่อทดสอบสมมติฐาน 3) ให้ความสำคัญทั้งอดีต ปัจจุบัน อนาคต ไม่กำหนดกรอบตัวแปรไว้อย่างตายตัวแต่เปิดกว้างต่อตัวแปรและอิทธิพลแทรกซ้อนต่าง ๆ 4) ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ใช้ผลงานวิจัย 5) แสดงค่านิยมหรือแนวความคิดให้เห็น ชัดเจนในนิยามของปัญหา การพัฒนาข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับข้อเสนอเพื่อพัฒนาด้านการบริหารงานทั่วไป ผู้วิจัย จึงกำหนดขั้นตอนการวิจัยเพื่อพัฒนาข้อเสนอการบริหารงานทั่วไปสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา ขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 แบ่งขั้นตอนการวิจัยออกเป็น 2 ระยะ

ระยะที่ 1 จัดทำร่างข้อเสนอเพื่อพัฒนาด้านการบริหารทั่วไป ประกอบด้วย 2 ขั้นตอน คือ

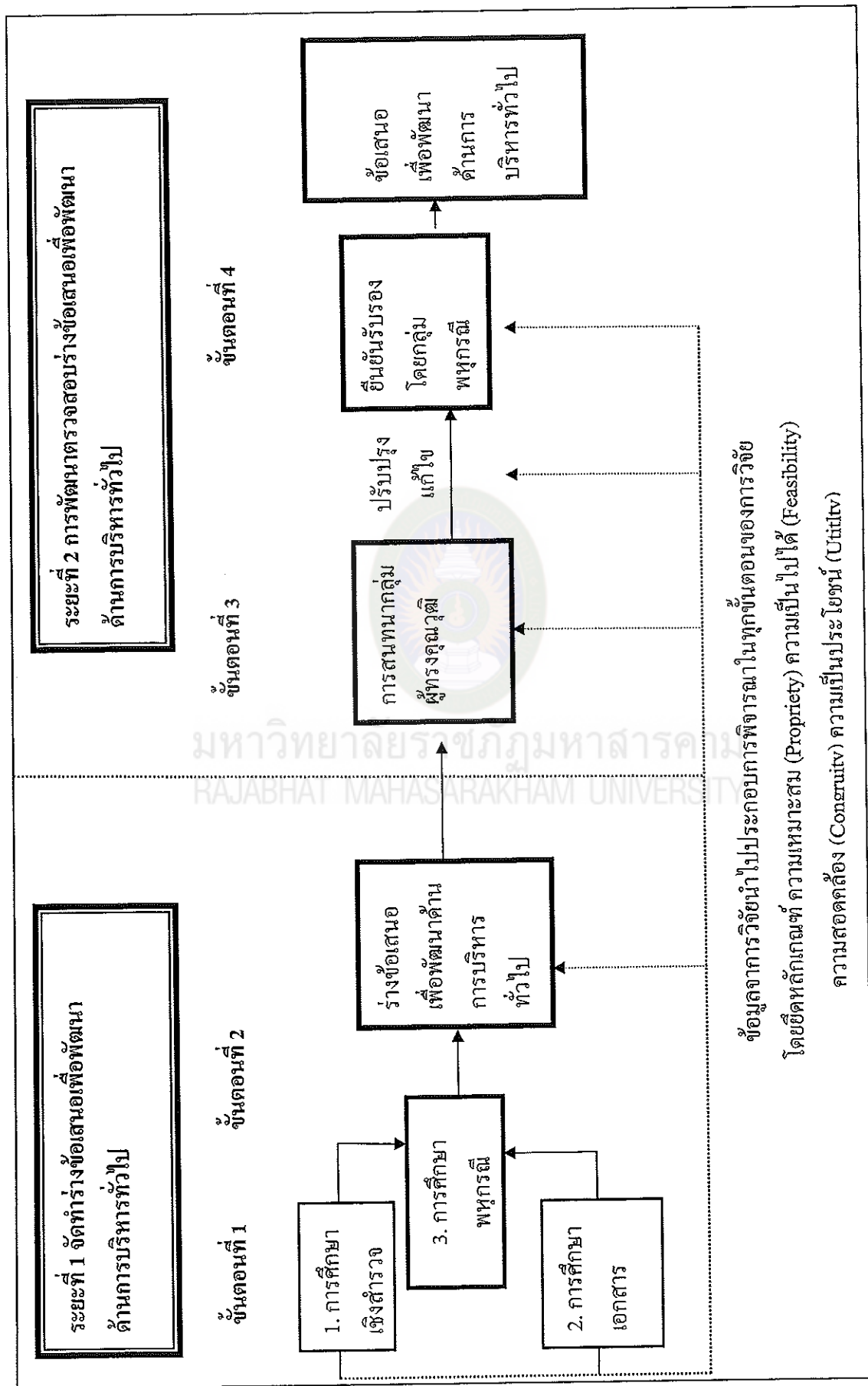
ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนที่ 2 ร่างข้อเสนอเพื่อพัฒนางานบริหารทั่วไป 8 ด้าน

ระยะที่ 2 การพัฒนาตรวจสอบร่างข้อเสนอเพื่อพัฒนาด้านการบริหารทั่วไป ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 3 การสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อปรับปรุงร่างข้อเสนอ

ขั้นตอนที่ 4 ข้อเสนอเพื่อพัฒนางานบริหารทั่วไป 8 ด้าน

แผนภาพที่ 2 ขั้นตอนการวิจัย

ระยะที่ 1 การจัดทำร่างข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาด้านการบริหารงานทั่วไป

การจัดทำร่างข้อเสนอเพื่อพัฒนาด้านการบริหารงานทั่วไป สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ซึ่งเป็นข้อเสนอแนะในด้านการบริหารงานทั่วไปในระดับเขตพื้นที่หรือระดับการปฏิบัติที่เกิดจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย ยึดหลักการ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยประเภทต่าง ๆ เพื่อให้มีแหล่งข้อมูลที่หลากหลายตามหลักการสามเส้า (Triangulation approach) และตามแนวคิดวิธีวิทยาการวิจัยแบบผสม (Mixed methodology) โดยมีการศึกษาบริบท 2 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 ขั้นตอนศึกษาข้อมูล ประกอบด้วย

1. การศึกษาเชิงสำรวจ (Survey study)
2. การศึกษาเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และ
3. การศึกษาพหุกรณี (Multi – case study)

ขั้นตอนที่ 2 ร่างข้อเสนอเพื่อพัฒนาด้านการบริหารทั่วไปเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการจัดทำร่างข้อเสนอเพื่อพัฒนาด้านการบริหารงานทั่วไป สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กในการวิจัยครั้งนี้

ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. การศึกษาเชิงสำรวจ

การศึกษาเชิงสำรวจ (Survey study) มีจุดมุ่งหมายเพื่อการศึกษาเป้าหมาย แนวทางและกลไกเชิงข้อเสนอเพื่อพัฒนาด้านการบริหารงานทั่วไป สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 โดยมีโรงเรียนขนาดเล็กจำนวน 30 แห่ง แบ่งเป็นประชากรกลุ่มตัวอย่างจำนวน 27 แห่ง และพหุกรณี 3 แห่ง ประกอบด้วย 3 วิธี ดังนี้

1.1 การศึกษาเชิงสำรวจ ประชากรในการวิจัย ขั้นตอนนี้คือประชากรที่เป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กที่ไม่ใช่พหุกรณี จำนวน 27 แห่ง ประชากรกลุ่มตัวอย่างในประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 27 คน

1.2 การศึกษาเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารทั่วไป

1.3 การศึกษาพหุกรณี (Multi – case study) การศึกษาพหุกรณี เป็นการศึกษาสถานศึกษาต้นแบบ การบริหารจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาการบริหารงานทั่วไป โดยการกำหนดสถานศึกษาเป้าหมาย การกำหนดสถานศึกษาเป้าหมายเป็นกรณีศึกษาซึ่งการเลือกสถานศึกษาต้นแบบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียนที่มีคุณภาพเป็นการเลือกสถานศึกษาต้นแบบที่ใช้การเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) บนพื้นฐานของทฤษฎี (Operational construct sampling) โดยพิจารณาจากเกณฑ์ที่กำหนด คือ

1.3.1 เป็นสถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีระบบการบริหารจัดการที่ดี มีกระบวนการบริหารจัดการเป็นที่ยอมรับจนได้รับคัดเลือกให้เป็นโรงเรียนดีศรีตำบล ปีการศึกษา 2555

1.3.2 ได้รับการรับรองจากการประเมินภายนอกรอบที่สาม จาก สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ในระดับดีมาก

1.3.3 มีความโดดเด่นและมีกระบวนการจัดประสบการณ์ที่เน้นพัฒนาโดยองค์รวมเหมาะสมตามแนวคิดทฤษฎี ทำให้ได้ข้อสรุปเชิงประจักษ์ตามเกณฑ์พิจารณาสถานศึกษาจำนวน 3 แห่ง ได้แก่ โรงเรียนฝางพิทยาคม โรงเรียนเดื่อวิทยาคาร โรงเรียนหนองหิ้งพิทยาคารกลุ่มพหุกรณี ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

1) ผู้บริหาร จำนวน 3 คน

2) หัวหน้างานบริหารทั่วไป จำนวน 3 คน

3) ครูที่รับผิดชอบงานบริหารทั่วไป จำนวน 3 คน

รวมจำนวนประชากร 9 คน

หลังจากนั้นผู้วิจัยทำการศึกษาข้อมูลสถานศึกษาและตรวจสอบคุณภาพการจัดการศึกษาจากการสังเกต สัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการกับผู้บริหาร หัวหน้างานบริหารทั่วไป และครูที่รับผิดชอบงานบริหารทั่วไป โดยผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis) เป็นหลัก ศึกษาบริบทของสถานศึกษาและโครงสร้างการบริหารจัดการของสถานศึกษาในรอบปีที่ผ่านมา และการวิเคราะห์ผลจากการสัมภาษณ์และการถอดเทปหลังการสัมภาษณ์ สำหรับข้อมูลบางส่วนเป็นการยกข้อความ ที่เป็นตอนสำคัญที่ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวถึงเพื่อเป็นการสนับสนุนสาระสำคัญของกรวิเคราะห์ ทั้งนี้ เพื่ออธิบายปรากฏการณ์บริหารจัดการด้านบริหารงานทั่วไปในองค์ประกอบการบริหารงานทั่วไปด้านต่าง ๆ ที่ศึกษา

ขั้นตอนที่ 3 ขั้นร่างข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาด้านการบริหารทั่วไป

1. หลังจากการเก็บรวบรวมข้อมูลใช้แบบสัมภาษณ์ผู้วิจัยมีการบันทึกเสียง เพื่อให้ได้ข้อมูลครบถ้วนสมบูรณ์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยและคำถามผู้วิจัยจะใช้การเก็บรวบรวมข้อมูล 3 วิธี คือ การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In- depth interview) การสังเกตและจดบันทึก (Observation and field - note) และการวิเคราะห์เอกสาร (Documentary analysis) โดยการสัมภาษณ์เจาะลึกจะมีแนวคำถามซึ่งเป็นคำถามปลายเปิดใช้เป็นแนวทางการพูดคุยกับผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายต่างๆ และครูผู้รับผิดชอบงานบริหารทั่วไป

2. ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาริบทของสถานศึกษาทั้งสภาพแวดล้อม ทั้งภายในภายนอกห้องเรียน ทรัพยากรบุคคลและสิ่งอำนวยความสะดวกของครูและนักเรียน ทั้ง 8 ด้าน คือ

- 2.1 ด้านการพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ
- 2.2 ด้านการประสานงานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา
- 2.3 ด้านการพัฒนามาตรฐานการปฏิบัติงาน
- 2.4 ด้านงานเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
- 2.5 ด้านการดำเนินงานธุรการ
- 2.6 ด้านการดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม
- 2.7 ด้านการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา
- 2.8 ด้านการประชาสัมพันธ์งานการศึกษา

จากนั้นผู้วิจัยศึกษาวิเคราะห์เอกสารหลักสูตร การรายงานผลการดำเนินงาน รายงานผลการประเมินมาตรฐานการศึกษา แผนการนิเทศติดตาม เอกสารประเภทแผนพับ แผนปลิว เอกสารความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับผู้ปกครอง ตามกรอบการบริหารงานทั่วไป 8 ด้าน เพื่อเป็นข้อมูลในการจัดทำร่างข้อเสนอเพื่อพัฒนางานบริหารด้านทั่วไปสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 โดยผู้วิจัยต่อไป

ระยะที่ 2 การพัฒนาตรวจสอบร่างข้อเสนอเพื่อพัฒนาด้านการบริหารทั่วไป

ขั้นตอนที่ 3 การสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ

1. การสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ สนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ มีวิธีดำเนินการ ดังนี้
คัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) จำนวน 5 คน เพื่อ
พิจารณาเสนอแนะเกี่ยวกับข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ใน 8 ด้าน โดยกำหนดเกณฑ์พิจารณา
คุณสมบัติดังนี้

1.1 ทำงานด้านการศึกษา หรือเป็นศึกษานิเทศก์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 จำนวน 2 คน

1.2 ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษาในสถานศึกษา อย่างน้อย 5 ปี
จำนวน 3 คน

2. ให้ผู้ทรงคุณวุฒิที่คัดเลือกมา พิจารณาประโยชน์หรือข้อความ เกี่ยวกับประเด็น
สำคัญการบริหารเพื่อพัฒนางานด้านบริหารทั่วไปใน 8 ด้าน คือ

2.1 การพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ

2.2 การประสานงานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา

2.3 งานเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

2.4 การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม

2.5 การจัดทำสำมะโนผู้เรียน

2.6 การประสานการจัดการศึกษาในระบบ นอกระบบและตามอัธยาศัย

2.7 การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา

2.8 การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา

เพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะและปรับปรุงแก้ไขร่างข้อเสนอให้เหมาะสมและถูกต้องเพื่อ
ยืนยันร่างข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาด้านบริหารงานทั่วไป สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา
ขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 โดยคำนึงถึงความเหมาะสม
และเป็นไปได้ สามารถนำไปปฏิบัติ และทรัพยากรเพียงพอที่จะปฏิบัติได้ ภาวะความเสี่ยงที่จะ
เกิดขึ้นและการมีระเบียบข้อบังคับ กฎหมายที่เอื้อให้ปฏิบัติได้ (วิโรจน์ สารรัตนะ. 2550)
ผลที่ได้นำไปเป็นข้อเสนอเพื่อพัฒนาด้านการบริหารงานทั่วไปสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา
ขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21

3. จัดทำเอกสารคู่มือข้อเสนอเพื่อพัฒนาการบริหารทั่วไป สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 เป็นการนำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์และรวบรวมมาสรุปเพื่อจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาการบริหารงานทั่วไป สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ระยะที่ 1 การจัดทำร่างข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาการบริหารทั่วไป

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาเชิงสำรวจ

เครื่องมือที่ใช้ในขั้นตอนนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นลักษณะมาตราส่วน (Rating scale) 5 ระดับ โดยอาศัยข้อมูลจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทั้งในส่วนที่เป็นหลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่ได้จัดทำเป็นเครื่องมือ เป็นคำถามเกี่ยวกับการสำรวจความคิดเห็นของประชากรกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับปัญหา ที่พบในการบริหารงานทั่วไปตามขอบข่ายงาน สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กมีลักษณะเฉพาะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อยและน้อยที่สุด การวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลความหมาย การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณจะใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ส่วนการวิเคราะห์เชิงคุณภาพจากคำถามแบบปลายเปิดใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ในกรณีวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานใช้เกณฑ์การแปลความหมายของ Likert Scaling (Center for social research methods, 2009) ดังนี้

4.51- 5.00	แปลความว่า	มีความคิดเห็นอยู่ใน ระดับมากที่สุด
3.51- 4.50	แปลความว่า	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก
4.51- 3.50	แปลความว่า	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง
1.51- 2.50	แปลความว่า	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย
1.00- 1.50	แปลความว่า	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ขั้นตอนที่ 2 ร่างข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาด้านการบริหารทั่วไป

ผู้วิจัยได้ร่างข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาด้านการบริหารทั่วไปตามขั้นตอนที่ผู้วิจัยกำหนดในขั้นตอนการวิจัย เมื่อได้ร่างข้อเสนอเชิงนโยบายก็ได้นำไปสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างข้อเสนอดังกล่าว โดยแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับเป้าหมาย และแนวทางเพื่อพัฒนาด้านการบริหารงานทั่วไป สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก ภายใต้กรอบ 8 ด้าน คือ ด้านการพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศด้านการประสานงานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา ด้านการพัฒนามาตรฐานการปฏิบัติงาน ด้านงานเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ด้านการดำเนินงานธุรการด้านการดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม ด้านการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ด้านการประชาสัมพันธ์งานการศึกษา มีลักษณะเฉพาะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อยและน้อยที่สุด

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะกลไกเชิงข้อเสนอการพัฒนาด้านการบริหารงานทั่วไป สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 มีลักษณะเป็นแบบปลายเปิด (Open-end)

การพัฒนาคุณภาพแบบสอบถาม นำแบบสอบถามไปพัฒนาคุณภาพ โดยการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาและความเที่ยง ดังนี้

1. การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ใช้เทคนิค IOC (Item objective congruence index) หรือดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (วาโร เฝ้าสวัสดิ์, 2551 ; สุวิมล ตีรกันันท์, 2548) โดยอาศัยความเห็นของผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน เป็นผู้ตรวจสอบความสมบูรณ์ของถ้อยคำภาษาที่ใช้และให้คะแนนความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยและองค์ประกอบที่ศึกษา

2. การตรวจสอบความตรง (Reliability) เป็นผลสืบเนื่องจากการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยจะปรับปรุงถ้อยคำภาษาของข้อคำถามที่ได้รับคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ

การวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลความหมาย

การวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลความหมาย การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณจะใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อหาค่าสถิติ ร้อยละ (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ส่วนการวิเคราะห์เชิงคุณภาพจากคำถามแบบปลายเปิดใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ในกรณีวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานใช้เกณฑ์การแปลความหมายของ Likert Scaling (Center for social research methods. 2009)

- 4.51- 5.00 แปลความว่า เป้าหมาย/แนวทาง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด
- 3.51- 4.50 แปลความว่า เป้าหมาย/แนวทาง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก
- 2.51- 3.50 แปลความว่า เป้าหมาย/แนวทาง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง
- 1.51- 2.50 แปลความว่า เป้าหมาย/แนวทาง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย
- 1.00- 1.50 แปลความว่า เป้าหมาย/แนวทาง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อยที่สุด